

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 17100/B/2011/1541405594

**Nákladové účtovníctvo ako súčasť účtovného informačného systému
podniku**

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

NÁKLADOVÉ ÚČTOVNÍCTVO AKO SÚČASŤ
ÚČTOVNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU PODNIKU

Bakalárska práca

Študijný program: Hospodárska informatika a účtovníctvo

Študijný odbor: 9.2.10 Hospodárska informatika a 3.3.12 Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Školiteľ: Ing. Katarína Zeleníková

Bratislava 2011

Anna Kulifajová

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Anna Kulifajová
Študijný program: Hospodárska informatika a účtovníctvo (Medziodborové štúdium, bakalársky I. st., externá forma)
Študijný odbor:
Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Nákladové účtovníctvo ako súčasť účtovného informačného systému podniku

Anotácia: Bakalárska práca poukazuje na význam nákladového účtovníctva ako súčasti účtovného informačného systému. Dôraz práce je kladený na analyzovanie vybraných nástrojov nákladového účtovníctva v podmienkach konkrétnej účtovnej jednotky. Uvedená problematika je v práci analyzovaná tak po teoretickej ako aj praktickej stránke.

Vedúci: Ing. Katarína Zeleníková
Katedra: KUA FHI - Katedra účtovníctva a audítorstva FHI
Vedúci katedry: doc. Ing. Miloš Tumpach, PhD.
Dátum zadania: 30.09.2010

Dátum schválenia: 19.10.2010

doc. Ing. Miloš Tumpach, PhD.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 20.06.2011

.....
Anna Kulifajová

ABSTRAKT

KULIFAJOVÁ, Anna: *Nákladové účtovníctvo ako súčasť účtovného informačného systému podniku*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Katarína Zeleníková. – Bratislava: FHI EU, 2011, 46 s.

Cieľom bakalárskej práce je poukázať na význam nákladového účtovníctva ako súčasti účtovného informačného systému a jeho praktické využitie v konkrétnej účtovnej jednotke. Záverečná práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 8 schém.

Prvá kapitola všeobecne charakterizuje účtovný informačný systém, jeho štruktúru a funkcie. Bližšie sa v tejto kapitole venujeme vymedzeniu nákladového účtovníctva ako významnej súčasti účtovného informačného systému. Pozornosť venujeme najmä jeho vybraným nástrojom.

Druhá kapitola vymedzuje hlavný cieľ práce, metodiku práce a metódy, ktoré sme pri jej písaní použili.

Tretia kapitola je venovaná praktickej aplikácii teoretických poznatkov o účtovnom informačnom systéme v konkrétnej účtovnej jednotke. Zameriava sa najmä na využitie nástrojov nákladového účtovníctva v oblasti oceňovania a kalkulácií v konkrétnych podmienkach účtovnej jednotky.

Kľúčové slová:

Účtovný informačný systém, nákladové účtovníctvo, náklady, kalkulácie.

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to highlight the importance of cost accounting as part of the accounting information system and its practical use in a particular account or financial unit. The final thesis is divided into three chapters and includes 8 schemes.

The first chapter describes the accounting information system in general, its structure and functions. In this chapter we also take a closer look at defining of cost accounting as an important part of the accounting information system. Particular attention is paid to its selected instruments.

The second chapter defines the main objective of the thesis, methodology of work and methods that we have used when compiling this paper.

The third chapter is devoted to practical applications of theoretical knowledge about the accounting information system in a particular account unit. It focuses, in particular, on the use of cost accountancy for pricing and calculations regarding particular circumstances of the account unit.

Keywords

Accounting information system, cost accounting, , costs, calculation.

O B S A H

ÚVOD	8
1 ÚČTOVNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM PODNIKU	10
1.1 Štruktúra a úlohy účtovného informačného systému	10
1.2 Nákladové účtovníctvo a jeho základné funkcie a nástroje	12
1.2.1 Evidencia, účtovanie a vykazovanie nákladov	14
1.2.2 Kalkulačný systém. Kalkulácie	20
1.3 Vzájomné systémové väzby účtovného informačného systému a účtovnej závierky	27
2 CIEĽ A METODIKA PRÁCE	30
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	31
3.1 Účtovný informačný systém spoločnosti	31
3.2 Využitie nástrojov nákladového účtovníctva v konkrétnej spoločnosti	34
3.2.1 Kalkulácie	34
3.2.2 Ďalšie nástroje nákladového účtovníctva využívané v spoločnosti	39
3.3 Navrhované zmeny a odporúčania	42
ZÁVER	44
Zoznam použitej literatúry	46

Úvod

V dnešnej dobe sa veľa spoločností v najrôznejších odvetviach nachádza v neľahkej ekonomickej situácii. Doznievajúca finančná a ekonomická kríza, silnejúca konkurencia, globalizácia a tlak trhu, to všetko sú faktory, ktoré ich situáciu významne ovplyvňujú. Úlohou pracovníkov, ktorí sú v podniku zodpovední za riadenie, je postupovať tak, aby napriek týmto vplyvom zaistili podniku dlhodobú existenciu a prosperitu. K tomu, aby bol podnik úspešný, musia riadiaci pracovníci každodenne prijímať mnohé ekonomické rozhodnutia. Jedných z nutných predpokladov správnych a efektívnych ekonomických rozhodnutí sú kvalitné, včasné a spoľahlivé informácie.

Významným informačným zdrojom, ktorý poskytuje podklady pre riadenie, je účtovný informačný systém. Jeho základné podsystémy sú finančné a manažérske účtovníctvo. Hlavnou úlohou finančného účtovníctva je predovšetkým poskytovať vierohodné informácie o finančnej situácii a hospodárení podniku ako celku. Oproti tomu manažérske účtovníctvo sa zameriava na poskytovanie detailnejších informácií o ziskovosti a efektívnosti jednotlivých činností prebiehajúcich vo vnútri podniku.

Súčasťou manažérskeho účtovníctva je aj nákladové účtovníctvo. Informácie z neho umožňujú priradiť súvisiace náklady a výnosy konkrétnemu výkonu, útvaru či procesu voči celopodnikovým výsledkom. Všeobecne je nákladové účtovníctvo tvorené kalkulačným systémom, rozpočtovníctvom a vnútropodnikovým účtovníctvom.

Bakalárska práca poskytuje pohľad na účtovný informačný systém. Cieľom je poukázať na význam nákladového účtovníctva ako súčasti účtovného informačného systému a jeho praktické využitie v konkrétnej účtovnej jednotke.

Prvá kapitola sa venuje teoretickému prístupu k účtovnému informačnému systému. Všeobecne ho charakterizuje, popisuje jeho časti a základné funkcie. Posledná podkapitola objasňuje funkčné väzby v systéme vo vzťahu k účtovnej závierke. Druhá kapitola vymedzuje hlavný cieľ práce, metodiku práce a metódy, ktoré boli použité pri jej písaní. V tretej, praktickej časti, sú nadobudnuté teoretické poznatky aplikované na vnútornom účtovnom systéme konkrétnej účtovnej jednotky. Po všeobecnom charakterizovaní účtovného systému práca kladie dôraz na vybrané nástroje

nákladového účtovníctva a to na oblasť kalkulácií a možností oceňovania. Výsledkom skúmania danej problematiky je podkapitola, v ktorej účtovnej jednotke navrhujeme možné odporúčania, ktorých cieľom je snaha o zlepšenie súčasného stavu účtovného informačného systému. Práca v konečnom dôsledku poukazuje na význam nákladového účtovníctva a jeho konkrétne využitie v účtovnej jednotke.

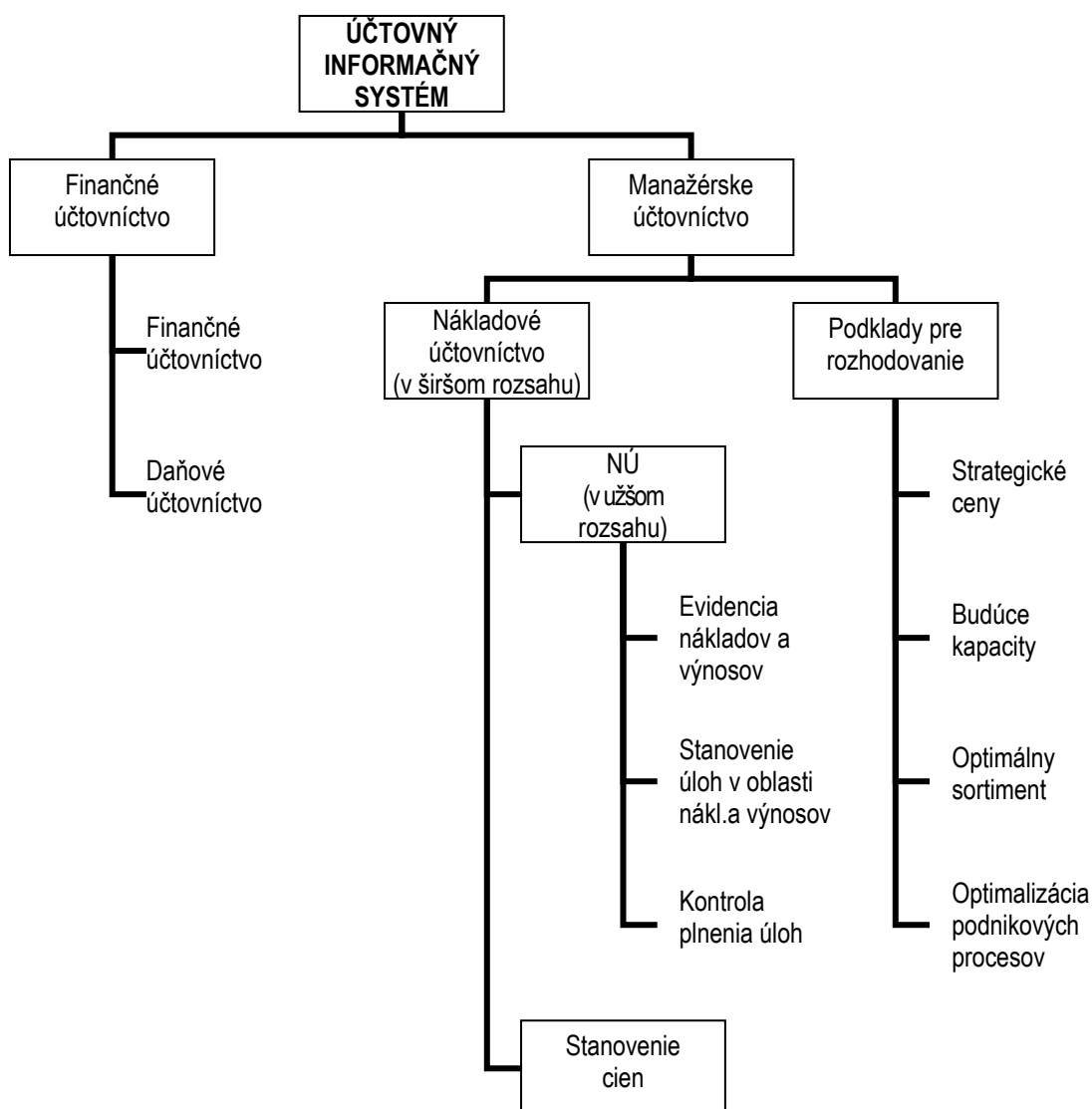
1 Účtovný informačný systém podniku

1.1 Štruktúra a úlohy účtovného informačného systému

Každá účtovná jednotka má vybudovaný informačný systém. Jedným z jeho základných podsystémov je aj účtovný informačný systém. Funkcie, ktoré plní pre interných a externých používateľov, sú: dokumentačná, informačná, kontrolná a základňa pre rozhodovanie. Štruktúra účtovného informačného systému je zobrazená v schéme č. 1. Zložkami účtovného informačného systému sú:

- Finančné účtovníctvo a
- Manažérske účtovníctvo.

Schéma č. 1: Účtovný informačný systém

Finančné účtovníctvo predstavuje základný pilier účtovného informačného systému. Poskytuje ucelený súbor informácií o podnikových druhov majetku a jeho zdrojov. „Predstavuje sústavné zaznamenávanie všetkých hospodárskych operácií účtovného obdobia, ktoré vyjadrujú vzťahy podniku ako celku k vonkajšiemu okoliu. Tieto vzťahy majú finančný charakter, treba ich finančne vyrovnať. Vzhľadom na svoj dokumentačný charakter je finančné účtovníctvo základom pre ostatné časti účtovníctva.“¹

Druhú významnú zložku účtovného informačného systému predstavuje manažérske účtovníctvo. Všeobecne ho definujeme „ako systém zobrazujúci ekonomickú realitu spôsobom evidencie, triedenia, analýzy a usporadúvania informácií o činnosti podniku do výkazov, prehľadov či iných podkladov smerujúcich k návrhom a opatreniam, ktoré by mali byť nápomocné manažmentu spoločnosti pri rozhodovaní a riadení podniku“².

Obsah, forma a spôsob organizácie manažérskeho účtovníctva je v konkrétnych podnikoch do značnej miery ovplyvnený informačnými požiadavkami vedenia. Keď prihliadame na podnik ako na organizovaný systém, jeho úspešnosť potom závisí od toho, či sa mu darí zabezpečiť splnenie individuálnych cieľov jednotlivých prvkov podniku vo väčšej miere, než by to bolo mimo podniku. Najčastejšie sa vychádza z toho, že úspešnosť možno merať výškou dosiahnutého výsledku hospodárenia. „Stratégiou pre získanie zisku a konkurenčnej výhody môže byť orientácia na nízke ceny alebo diferenciacia výkonov a ich funkčnosť. Súvisiace informácie, potrebné na realizáciu týchto stratégií, zabezpečuje účtovníctvo v rámci manažérskeho účtovníctva (informácie na posúdenie výhodnosti stratégií, pri ich výbere ešte pred vlastnou realizáciou), ako aj v rámci užšie zameraného, tzv. nákladového účtovníctva (informácie o výsledkoch dosiahnutých pri realizácii týchto stratégií).“³

Manažérske účtovníctvo tvoria dve zložky – nákladové účtovníctvo a podklady pre rozhodovanie. Nákladové účtovníctvo tvorí jeden zo základných stavebných pilierov manažérskeho účtovníctva. Orientuje sa na evidenciu a vyčíslenie nákladov a výnosov,

¹ MÁZIKOVÁ, K.; BOUŠKOVÁ, D.; MATEÁŠOVÁ, M. *Účtovníctvo A: učebný text*. Bratislava: Iura Edition, 2009, 198 s. ISBN 998-80-8078-294-8, s. 20

² HRADECKÝ, M., KRÁL, B. *Řízení režijních nákladů*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1995. 104 s. ISBN 80-7175-025-5. (s. 11-12)

³ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 8

stanoveniu úloh v oblasti nákladov a výnosov a kontrolou plnenia týchto úloh. Tiež sa zaoberá stanovením cien. Druhá zložka – podklady pre rozhodovanie – je chápaná ako súbor finančných úloh, ktorými sa vyhodnocujú možné dopady uvažovaných rozhodnutí. Okrem dostupných informácií pracujú aj s budúcim predpokladaným vývojom. Plní úlohy týkajúce sa:

- cenových rozhodnutí – určenie strategických cien;
- rozhodnutí o budúcich výrobných kapacitách;
- optimalizácie podnikových procesov;
- určenie optimálneho sortimentu.

S účtovným informačným systémom podniku tiež úzko súvisí pojem reporting. Jeho úloha spočíva vo vytváraní systému informácií a ukazovateľov vo forme výkazov a správ určených pre úrovne a oblasti riadenia. Výkazy a správy sú usporiadané podľa potrieb ich používateľov takým spôsobom, aby poskytovali potrebné informácie pre rozhodovanie. Platí, že pre nižšie stupne riadenia poskytuje reporting konkrétne informácie, pre vrcholový manažment komplexné informácie a súhrnný prehľad o podnikovej činnosti. Obsah, úprava a periodicita vyhotovenia závisí od potrieb konkrétneho podniku. Reporting vytvára predpoklady na plnenie vytýčených úloh podniku a zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti.

1.2 Nákladové účtovníctvo a jeho základné funkcie a nástroje

„Nákladové účtovníctvo predstavuje koordinovaný súbor postupov a metód uplatňovaných pri evidencii, vyčíslení, kontrole a riadení nákladov a výnosov, a to vo vzťahu k:

- jednotlivým výkonom (na ich ocenenie);
- vnútropodnikovým útvarom (na účely určenia a vyvodenia zodpovednosti);
- procesom výroby alebo poskytovania služieb (na účely optimalizácie týchto procesov).“⁴

⁴ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 8

„K tejto pôvodnej úlohe, ktorou bolo sledovanie skutočných nákladov na výkony, prípadne útvary sa neskôr pridalo aj predbežné určovanie nákladov na účely ich priebežnej kontroly a určenia cien podnikových výkonov.“⁵ Možno teda tvrdiť, že nákladové účtovníctvo je užšie špecifikované a primárne zamerané na sledovanie výkonnosti firmy.

Za dôležitú funkciu nákladového účtovníctva považujeme poskytovanie informácií pre finančné účtovníctvo a externých užívateľov. Najmä čo sa týka informácií viazanosti prostriedkov v nedokončených výrobkoch, v hotových výrobkoch, polotovaroch vlastnej výroby a o skutočných nákladoch. Tiež napomáha časovému rozlíšeniu nákladov.

Nákladové účtovníctvo v sebe spája:

- vnútropodnikové účtovníctvo;
- kalkulačný systém;
- plánovanie a rozpočtovníctvo.

Kalkulačný systém poskytuje informácie o nákladoch a cenách, tvoria ho jednotlivé druhy kalkulácií. Kalkulácie sú nástroj, ktorého použitie je široké. Majú význam pri rozhodovaní o sortimente predávaných výrobkov a služieb. Tiež slúžia ako podklad pre tvorbu vnútropodnikových cien aj ako nástroj riadenia hospodárnosti. Majú význam pri zostavovaní plánov a rozpočtov, pri ocenení zásob vlastnej výroby.

Plánovanie a rozpočtovníctvo predstavujú nutnú podmienku úspešného vnútropodnikového riadenia. Úlohou plánovania je stanovenie cieľov podniku. Výberom alternatív dosiahnutia týchto cieľov, ich rozpracovaním do podoby čiastkových úloh ako aj vyjadrením ich vplyvu sa zaoberá rozpočtovníctvo.

Vnútropodnikové účtovníctvo je nástrojom umožňujúcim správne zaznamenávanie nákladov a výnosov, ich kontrolu so stanovenými úlohami. Zisťuje a vyčísľuje skutočne vynaložené náklady a realizované výnosy. Pokúša sa ich roztriediť tak, aby zodpovedali

⁵ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 8

dielčim procesom či jednotlivým útvarom. Takto získané údaje sú následne vyhodnotené a porovnané, napr. s plánovaným stavom.

1.2.1 Evidencia, účtovanie a vykazovanie nákladov

Základným pojmom nákladového účtovníctva sú náklady. V manažérskom účtovníctve ich chápeme „ako zníženie ekonomického potenciálu podniku (teda schopnosti dosahovať v prítomnosti aj v budúcnosti plnenia stanovených ekonomických cieľov) zodpovedajúce:

- v prípade bežného vnútropodnikového riadenia: peňažným ekvivalentom ekonomických zdrojov vynaložených vo väzbe k určitému ekonomickému účelu – v nákladovom účtovníctve,
- v prípade strategického zamerania aj úbytkom intelektuálnych a sociálnych zdrojov, ktoré sú dôsledkom prijatých ekonomických rozhodnutí.“⁶

Vo finančnom účtovníctve predstavujú náklady zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť a ku ktorému môže dôjsť:

- priamym znížením peňažných prostriedkov
- znížením majetku, iného ako peňažné prostriedky
- vznikom záväzku.

Treba zdôrazniť, že náklady vo finančnom účtovníctve sa nemusia a často sa ani nezhodujú s nákladmi v manažérskom účtovníctve či nákladovom účtovníctve, čo platí aj pre výnosy. Rozdiely sa prejavujú najmä v podobe tzv. kalkulačných nákladov, ktoré reprezentujú taký úbytok ekonomického potenciálu podniku, ktorý nebol sprevádzaný reálnymi výdavkami a preto sa nezohľadnil vo finančnom účtovníctve. Platí, že na využitie informácií o vynaložených ekonomických zdrojoch je potrebné ich očistiť, tzn. prideliť výdavky k obdobiu, na ktoré sa vzťahujú a tiež zabezpečiť zahrnutie aj kalkulačných nákladov, napr. predpokladaný rast miezd, tiež oportunitné náklady – tzv. náklady ušlých príležitostí.

⁶ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 9-10

Náklady je možné evidovať na základe viacerých prístupov. Medzi základné druhy, podľa ktorých je možné dosiahnuté podnikové náklady členiť, patrí druhové a účelové členenie.

Primárnou formou sledovania nákladov je druhové členenie, ktoré vyjadruje aké ekonomické zdroje sa v spoločnosti spotrebovali. Medzi základné nákladové druhy patria:

- spotreba materiálu, surovín, palív a energie,
- spotreba a použitie externých služieb,
- mzdové a ostatné osobné náklady,
- odpisy dlhodobého majetku,
- finančné náklady,
- ostatné náklady.

Členenie nákladov podľa druhov však neobsahuje hľadisko účelu nákladov. Ak máme vyčísl'ovať náklady podľa jednotlivých výkonov, potom je potrebné využiť členenie nákladov podľa účelu, na ktorý boli spotrebované, teda podľa výkonov. Podľa účelu sa náklady rozlišujú na technologické náklady a náklady na obsluhu a riadenie. Stanovenie technologických nákladov a ich kontrola nie je náročná. Základ predstavujú náklady, stanovené podľa noriem spotreby vstupov technologického procesu. Tieto náklady sa zachytávajú oddelene na každý výkon v stanovených kalkulačných položkách. Ide o náklady jednotkové. Všetky jednotkové náklady sú variabilné. Ostatné náklady sa zahŕňajú do nákladov na vytvorenie, zaistenie a udržanie podmienok racionálneho priebehu výrobnnej a inej činnosti. Nákladová úloha sa pri týchto nákladoch stanoví jednak vo vzťahu k určitému časovému obdobiu, a jednak vo vzťahu k určitému vnútropodnikovému útvaru (stredisku), kde takéto náklady vznikajú a kde môžeme vysledovať zodpovednosť za ich vznik. Tieto náklady sa nazývajú režijné. Môžeme ich zaradiť k nákladom fixným, variabilným aj zmiešaným.

Zvláštny typ účelového členenia nákladov je kalkulačné členenie. Podstatou je prirad'ovanie nákladov k výkonu či jeho časti. Môžeme rozlíšiť dve základné skupiny nákladov:

- priame náklady – bezprostredne súvisia s konkrétnym druhom výkonu
- nepriame náklady – neviažu sa k jednému druhu výkonu, priradujú sa podľa nepriamych technických postupov.

„Požadované informácie o nákladoch je možné získavať a prezentovať kombináciou rôznych prostriedkov – a to od *operatívnej evidencie* cez *ucelený systém vnútropodnikového účtovníctva* až po úroveň účtovnej závierky, keď sa potrebné informácie, v agregovanej podobe, dostávajú majiteľom podniku za účelom posúdenia správnosti krokov manažmentu.“⁷

„Operatívna evidencia napomáha správne vyčísleniu, zaúčtovaniu a vykázaniu nákladov predovšetkým tým, že poskytuje prvotné údaje o: prevzatí a spotrebe materiálu, práci vykonávanej zamestnancami, práci a využití výrobných a iných zariadení, rozpracovanosti výroby, plnení plánu výroby/predaja, o čerpaní režijných nákladov. Tieto úlohy sú v rámci operatívnej evidencie zabezpečované sústavou osobitných záznamov a dokladov týkajúcich sa procesu výroby a poskytovania služieb.“⁸

„Skutočnosť, že vnútropodnikové účtovníctvo sa zaoberá poskytovaním informácií primárne pre potreby riadenia, a dôvernosť uvedených informácií sú dôvodmi, prečo sa vo vnútropodnikovom účtovníctve musia údaje spracovávať inak ako vo finančnom účtovníctve“⁹, slúžiacom pre externých používateľov. Musia tak tvoriť relatívne nezávislé systémy, avšak mnohé údaje si vzájomne odovzdávajú. Spôsob, akým sa medzi finančným a vnútropodnikovým účtovníctvom vzájomne odovzdávajú údaje určuje aj to, akým spôsobom sa bude viesť vnútropodnikové účtovníctvo – či v rámci jediného uzavretého okruhu účtov (jednookruhové účtovníctvo) alebo v dvoch uzavretých okruhoch účtov (dvojokruhové účtovníctvo). V súčasnej praxi je charakteristická snaha obidve sústavy účelne kombinovať.

⁷ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 73

⁸ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 73

⁹ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 91

Finančné a vnútropodnikové účtovníctvo je možné viesť v jedinom okruhu účtov. Môže byť vedené dvomi spôsobmi:

- a) „Striktne monistický prístup, syntetické účty sú určené iba pre finančné účtovníctvo, vnútropodnikové sa vedie formou štatistických tabuliek, prehľadov, odpočtov spracovávajúcich informácie z analytickej evidencie. V tomto prípade nie je potrebné z hľadiska vykázania správneho výsledku hospodárenia a stavu zásob uskutočňovať žiadne korekčné úpravy. V účtovníctve sa totiž už po zaúčtovaní úbytku ekonomických zdrojov ukáže požadovaný stav nedokončenej výroby a vlastných výrobkov.
- b) Umiernený monistický prístup – v rámci jediného uceleného okruhu účtov sa nachádzajú účty finančného aj vnútropodnikového účtovníctva; pri uzatváraní účtov musí byť výsledok dosiahnutý v rámci tohto okruhu očistený o vplyv transakcií a okolností, ktoré sa zohľadňujú pri vnútropodnikovom riadení, ale nevyužívajú sa pri zostavovaní účtovnej závierky.“¹⁰

Využitie analytickej evidencie k účtom finančného účtovníctva predstavuje v praxi relatívne najjednoduchší spôsob zisťovania informácií o nákladoch a výnosoch za jednotlivé strediská a výkony.

Postup je jednoduchý - náklady a výnosy sa zachytia na účtoch nákladov a výnosov v druhovom členení, pričom analyticky sa rozlíši miesto vzniku a výkon, v súvislosti s ktorým vznikli. Počet a poradie kódov pre analytickú evidenciu si účtovná jednotka určí sama podľa svojich potrieb.

Nevýhodou je, že údaje o nákladoch a výnosov podľa stredísk a výkonov sú poskytované sekundárne, nie priamo – treba ich najskôr roztriediť, čo vyžaduje nutnosť použitia ďalších nástrojov – tabuliek, databáz. Analytická evidencia už zohľadňuje potreby daňovej legislatívy či zostavenia účtovnej závierky.

V Európskych krajinách, kde je účtovníctvo prísnejšie regulované, sa často, a to najmä vo väčších podnikoch zvyčajne vyskytujú dva samostatné okruhy účtovníctva, medzi

¹⁰ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 91

ktorými väzby zabezpečujú tzv. spojovacie účty. Tieto vyjadrujú najmä pohyby informácií medzi okruhmi. Aj tu existujú dva prístupy:

- a) Striktne dualistický prístup – finančné aj vnútropodnikové účtovníctvo sa vedie v uzavretých okruhoch účtov bez akéhokoľvek odovzdávania informácií; transakcie sa zaznamenávajú dvakrát alebo sa ich záznam uskutoční tak, aby mali k nemu nezávislý prístup oba systémy účtovníctva.
- b) Umiernený dualistický prístup – existujú dva relatívne nezávislé účtovné okruhy, avšak dochádza k vzájomnému odovzdávaniu informácií účtovným spôsobom pomocou prechodových a spojovacích účtov.

Skutočnosti účtované iba vo vnútropodnikovom účtovníctve sa účtujú prostredníctvom rozdielových účtov.

„Metodika vedenia vnútropodnikového účtovníctva by mala umožniť získať informácie o nákladoch na produkciu, poskytované služby a vykonávané činnosti.“¹¹ Zároveň by mala brať do úvahy, že niektoré informácie poskytuje vnútropodnikové účtovníctvo pre potreby finančného účtovníctva. Do úvahy treba brať to, že vo finančnom účtovníctve musia všetky náklady a výnosy spĺňať definíciu nákladov a výnosov a tiež musia vzniknúť v súvislosti s podnikaním. Vo finančnom účtovníctve sa náklady vyčísľujú na základe druhového členenia. Nákladové účtovníctvo poskytuje informácie o nákladoch na dokončenú a nedokončenú výrobu a služby, na jednotlivé vnútropodnikové procesy, náklady jednotlivých vnútropodnikových útvarov.

Keďže jedným zo základných princípov nákladového účtovníctva je sledovanie nákladov podľa stredísk, najmä vo väčších podnikoch sa na nižšie stupne podnikového riadenia presúvajú právomoci a zodpovednosť za ekonomické výsledky podniku a vytvárajú sa zodpovednostné strediská. Majú presne vymedzený okruh zodpovednosti, ich činnosť sa plánuje, sleduje a hodnotí individuálne. Je dôležité, aby sa v rámci výsledku hospodárenia príslušného strediska zachytili okrem nákladov, ktoré tu vznikli, aj náklady za ktoré je stredisko zodpovedné. Pri zodpovednostnom účtovníctve sa vychádza z dvoch základných zásad:

- a) hodnotenie zodpovednosti by malo vychádzať z miery právomoci

¹¹ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 75

- b) nepreberanie nákladov iných stredísk, ktoré vznikli v dôsledku ich nehospodárnosti.

„Aby sa dali výsledky hospodárskych stredísk objektívne posúdiť, je potrebné, aby boli oceňované jeho výstupy.“¹² Vznikla potreba zavedenia vnútropodnikových cien medzi strediskami v podniku. Vnútropodnikovými cenami oceňujeme výstupy jednotlivých stredísk. Na rozdiel od trhových cien, ktoré vyjadrujú koľko je ochotný externý zákazník za daný výkon zaplatiť, vyjadrujú čiastkovú cenu výkonu. Sú pomerne často využívaným nástrojom nákladového účtovníctva. Ich využitím sa dosiahne vymedzenie zodpovednosti za náklady medzi strediskami a meranie výsledkov strediska. Slúžia k motivácii pracovníkov stredísk, najmä ak vnútropodniková cena obsahuje aj zisk. Zvyčajne sú stanovené na určité obdobie.

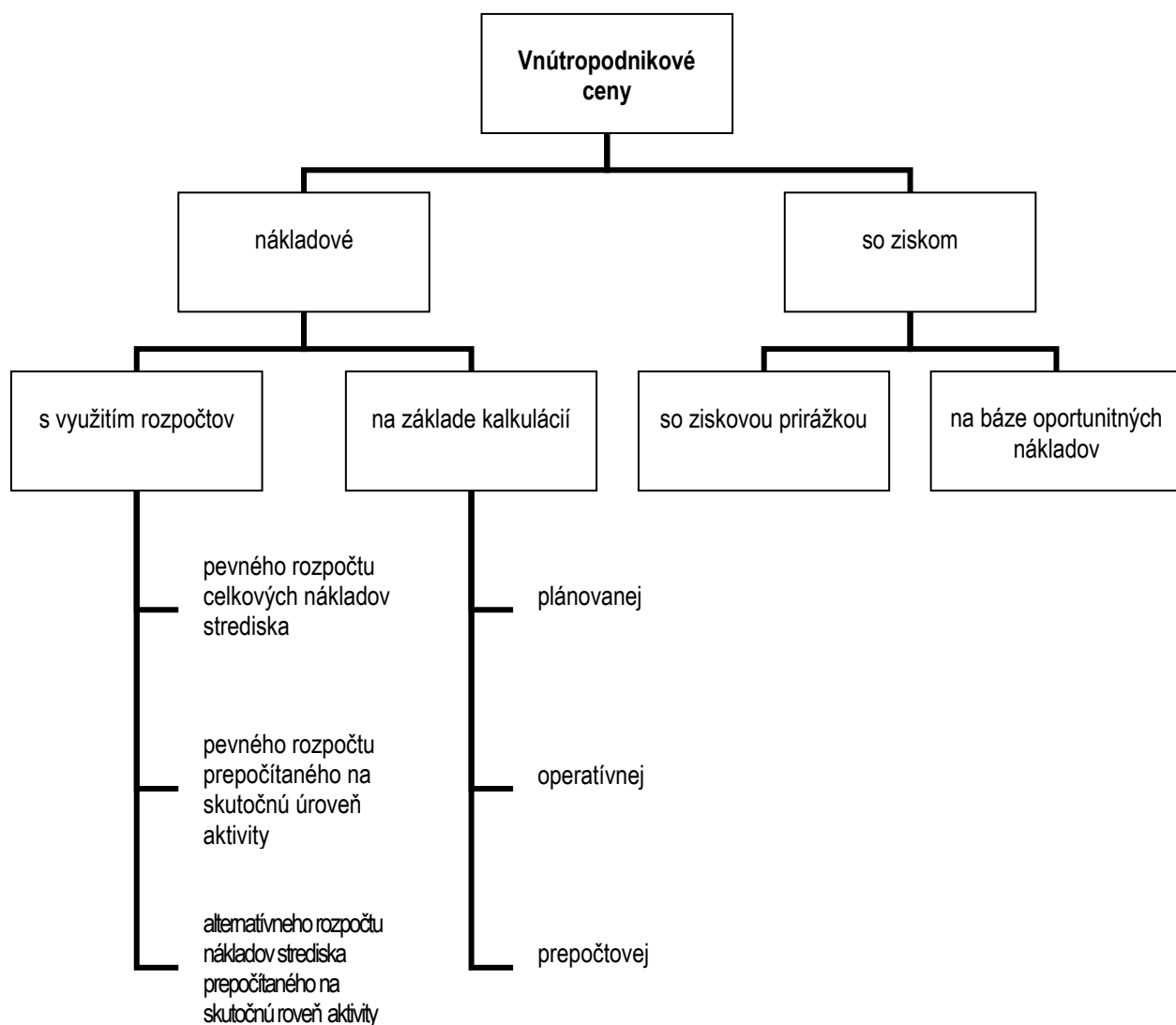
V praxi možno nájsť nasledujúce druhy vnútropodnikových cien:

- nákladová vnútropodniková cena
- vnútropodnikové ceny so ziskom

Pri vnútropodnikových cenách so ziskom okrem úhrady vynaložených nákladov získava stredisko aj prostriedky navyše, tu treba však dbať na optimalizáciu objemu výroby, aby neprichádzalo zbytočne k výrobe „na sklad“. Možno ich stanoviť na základe vopred stanovenej úrovne nákladov, t.j. niektorým zo spôsobov ako pri nákladovej vnútropodnikovej cene, zvýšenej o primeranú ziskovú prirážku alebo na báze oportunitných nákladov.

¹² TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 81

Schéma č. 2.: Vnútropodnikové ceny

Uplatnením vopred stanovených vnútropodnikových cien možno vyčíslieť vnútropodnikový výsledok hospodárenia. Neznamená to však, že informácie o skutočných nákladoch nemajú svoje uplatnenie.

1.2.2 Kalkulačný systém. Kalkulácie

Je potrebné, aby manažment disponoval informáciami o nákladoch na podnikové výkony, pretože až na ich základe dokáže vhodnou politikou priblížiť cenu svojich výrobkov očakávaniam trhu a súčasne meniť účel vynaloženia nákladov tak, aby viedli ku konkurenčnej výhode. Tieto informácie pritom získavame z kalkulačného systému. Tvoria ho všetky kalkulácie zostavované v podniku a vzťahy medzi nimi.

„Kalkulačný systém zameraný prioritne na otázku nákladov sa označuje ako kalkulačný systém v užšom chápaní.“¹³ Sledovanie nákladov je dôležité najmä pre potreby:

- ocenenia zásob vlastnej výroby pre potreby zostavenia účtovnej závierky
- stanovenia vnútropodnikových cien
- zostavenia rozpočtov
- stanovenia úloh v oblasti znižovania nákladov
- posúdenia hospodárnosti a ekonomickej výhodnosti.

„Z nákladových kalkulácií vychádzajú cenové kalkulácie, ktoré okrem nákladov zahŕňajú prirážky, zľavy, rabaty, dane a iné položky tvoriace cenu výkonu. Kalkulačný systém zameraný okrem nákladov aj na problematiku stanovenia ceny označujeme ako kalkulačný systém v širšom chápaní.“¹⁴

Kalkuláciou všeobecne rozumieme prepočet nákladov, zisku, cien či inej finančnej veličiny, ktorú je potrebné vynaložiť na kalkulačnú jednotku. Majú za úlohy poskytnúť informácie o skutočných a/alebo vopred stanovených nákladoch a cenách jednotlivých výkonov. V praxi sa využíva viacero druhov kalkulácií, zostavujú sa na rôzne účely.

Význam kalkulácií pre riadenie nákladov a tým aj pre riadenie podniku je najmä v dnešnej dobe nespochybniteľný. Sú dôležitým informačným nástrojom, slúžia ako podklad pri:

- riadení nákladov jednotlivých výkonov
- riadení nákladov podniku
- plánovaní a kontrole
- rozhodovaní o štruktúre a sortimente produkcie
- cenovej politike
- určení vnútropodnikových cien

¹³ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 113

¹⁴ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 113

V súvislosti s kalkuláciami je dôležité rozoznávať:

1. Druhy kalkulácií

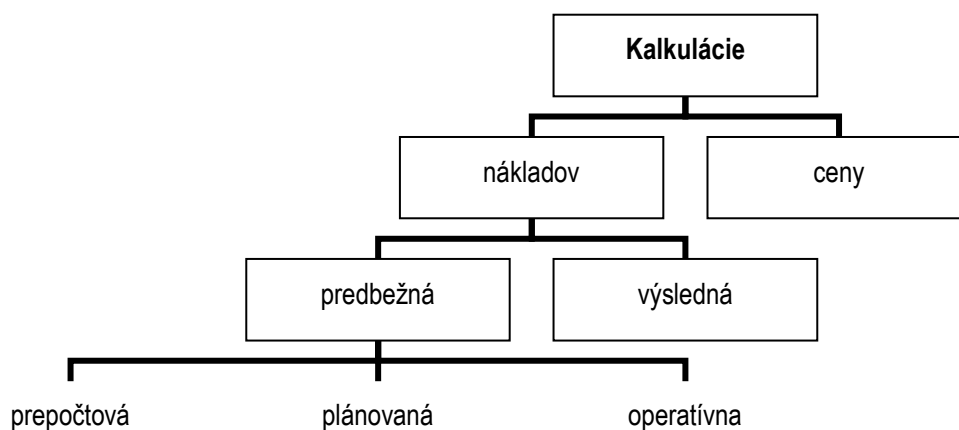
Vyjadrujúce rôzne účely, na ktoré sa kalkulácia zostavuje. V praxi sa využíva viacero druhov kalkulácií, najčastejšie však výsledná. Vychádza zo skutočnej úrovne nákladov, má nezastupiteľnú úlohu v systéme vnútro podnikového riadenia. K využitiu dochádza najmä pri:

- spresnení informácií o výške vlastných nákladov
- porovnaní skutočných a vopred stanovených nákladov
- slúži ako základňa pre zostavenie východiskovej kalkulácie.

Pri predbežnej kalkulácii sa náklady stanovujú vopred a umožňujú stanoviť nákladovú úlohu, realizačnú cenu podnikových výkonov, optimálny sortiment či určiť ocenenie zásob vlastnej výroby v účtovnej závierke, najmä ak nie sú k dispozícii informácie o skutočných nákladoch. Preto napriek vyššej nepresnosti oproti výsledným kalkuláciám dochádza často k jej vyššiemu využitiu.

Výsledné kalkulácie vychádzajú zo skutočnej úrovne nákladov. Využívame ich na spresnenie informácií o výške vlastných nákladov ako aj na zistenie odchýlok skutočných od vopred stanovených nákladov, slúžia ako základňa pre zostavenie východiskovej kalkulácie.

Schéma č. 3: Druhy kalkulácií

V súvislosti s druhmi kalkulácií hovoríme aj o kalkulačnom vzorci. Predstavuje jednotný a formalizovaný spôsob vymedzenia obsahu a usporiadania položiek nákladov a ceny. Položky nákladov sú v ňom usporiadané tak, aby boli zahrnuté všetky náklady – priame i nepriame. Umožňuje porovnateľnosť informácií o nákladoch a cene za viaceré výrobky.

Schéma č. 4: Kalkulačný vzorec

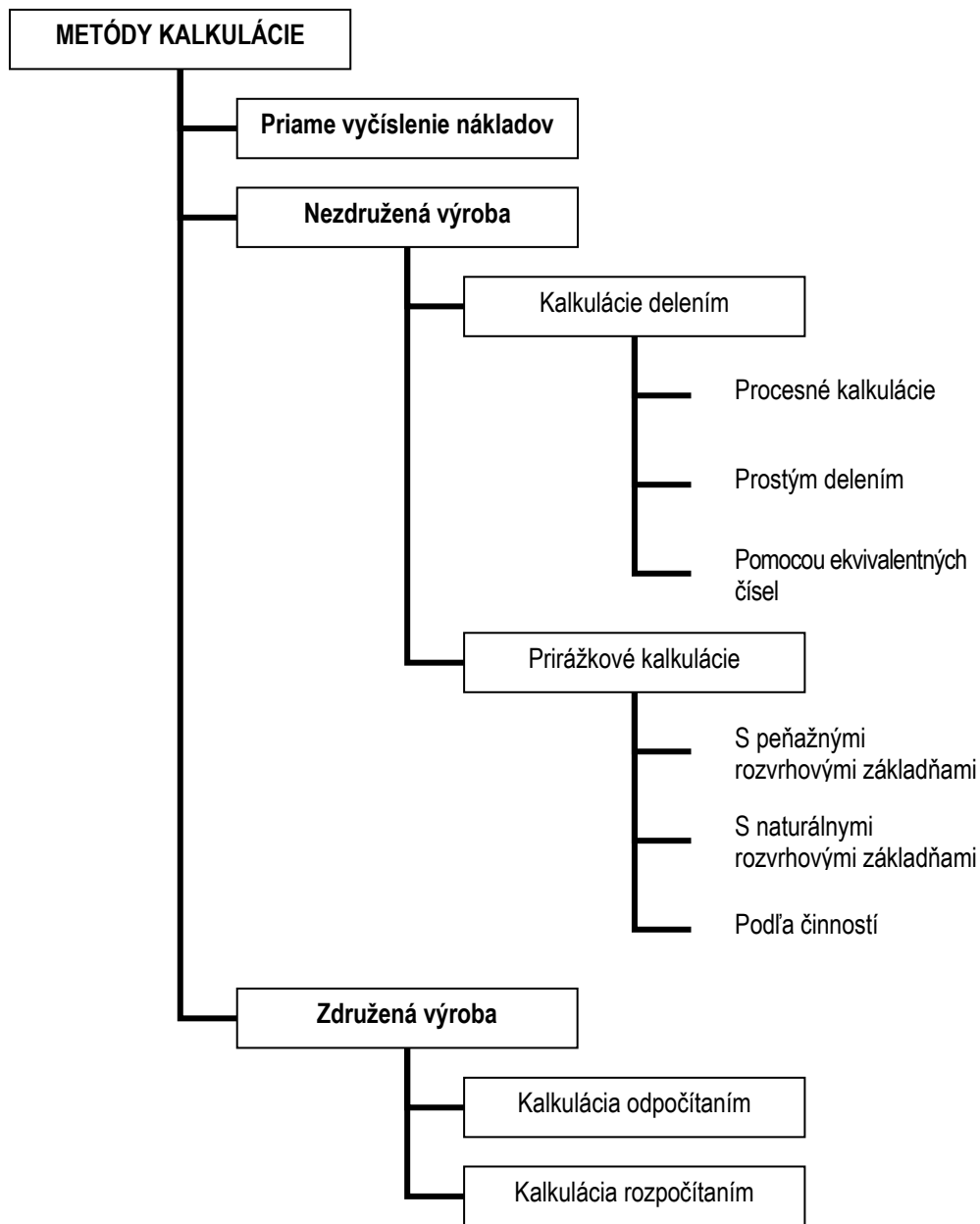
1.	Priamy materiál
2.	Priame mzdy
3.	Ostatné priame náklady
4.	Výrobná réžia
Vlastné náklady výroby	
5.	Správna réžia
Vlastné náklady výkonu	
6.	Odbytové náklady
Úplné vlastné náklady výkonu	
7.	Zisk
Cena výkonu	

V súčasnosti sú uplatňované rôzne typy kalkulačných vzorcov, stanovenie obsahu a zloženia nákladových položiek kalkulačného vzorca je v kompetencii konkrétneho podniku.

2. Metódy kalkulácie

Zodpovedajúce jednotlivým spôsobom vyčíslenia nákladov a ceny.

Schéma č. 5: **Metódy kalkulácií**¹⁵

Priame vyčíslenie používame ak je možné vyčíslieť náklady ku vzťahu k výkonom priamo. V prípade nepriamych nákladov tento postup nie je možné uplatniť a použitie jednotlivých metód je závislé od charakteru výroby. Je možné sa stretnúť aj s kombináciou uvedených metód.

¹⁵ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 123

Pri jednoducho štruktúrovanej výrobe jedného výrobku predstavuje kalkulácia delením postačujúcu formu stanovenia vlastných nákladov. Základný princíp spočíva v tom, že sa všetky náklady sčítajú a delia sa počtom vyprodukovaných jednotiek. Výsledok delenia potom predstavuje vlastné náklady na výrobok.

Pri výrobe rôznych druhov produktov sa z rovnakých základných surovín vyrábajú rôzne druhy výrobkov. Celkové náklady sa musia rozdeliť primerane k vyrobenému počtu a podľa príslušných rozlišovacích kritérií, napr. podľa veľkosti, doby spracovania, alebo rozdielnej spotrebe materiálu. Kalkulácia s ekvivalentnými číslami sa pokúša zrovnať, a to vytvorením kalkulačných jednotiek na báze ekvivalentných čísiel, rozdielne uspôsobené množstvá.

Pri výrobe viacerých výrobkov, najmä ak sú výkony nerovnorodé, sa pracuje s ďalšími kalkulačnými metódami. Vhodné sú metódy prirážkovej kalkulácie, pričom sa rozlišujú jednoduché a diferencované formy.

Pri výrobkoch s komplexnou výrobnou štruktúrou sa musí previesť priradenie nákladov diferencovaným spôsobom. Na kalkulačnú jednotku sa stanovia vynaložené jednotkové náklady na materiál, výrobné mzdy a prípadne zvláštne jednotkové náklady výroby a predaja na základe interných a externých dokladov. Bez toho nie je možné stanoviť príslušnú časť nepriamych nákladov a priradiť kalkulačnej jednotke. Podľa princípu úmernosti nepriamych nákladov k jednotkovým nákladom sa pridávajú nepriame náklady jednotkovým nákladom. „V najjednoduchšej forme sa v priebehu určitého časového obdobia vychádza z rovnakého pomeru jednotkových a nepriamych nákladov, ktorý sa stanoví sumárne. Za určité obdobie sa posúdia sledované kusy a pomocou získaných percentuálnych sadzieb sa vytvorí prirážka nepriamych nákladov k jednotkovým nákladom.“¹⁶

Metóda prirážkovej kalkulácie sa v praxi používa vtedy, ak sa prevedú prirážky nepriamych nákladov na nákladové stredisko s odvolaním na vždy relevantný nákladový druh. Materiálové režijné náklady nákladového strediska „materiál“ boli pridané materiálovým jednotkovým nákladom, výrobné režijné náklady výrobným

¹⁶ LANG, Helmut. *Manažerské účetnictví : teorie a praxe*. 1. vydání českého překladu. Praha : C. H. Beck, 2005. 216 s. ISBN 80-7179-419-8, s. 91

mzdám a správna a odbytová réžia výrobným nákladom obratu. Metóda volí viacej prirážkových základní pre sumu nepriamych nákladov vzťahujúcich sa k nákladovému stredisku, preto je označovaná ako selektívna (diferencovaná) prirážková kalkulácia. „Čím viacej sú jednotkové náklady rozčlenené a nepriame náklady rozdelené podľa nákladových stredísk, tým má získaná prirážková sadzba vyššiu vypovedaciu schopnosť. Ak je napríklad výroba jedného podniku rozdelená na hlavné strediská, a pritom produkt prechádza iba niektorými strediskami, je zohľadnená pre stanovenie vlastných nákladov len režijná prirážka tých stredísk, ktorými produkt prešiel.“¹⁷

Ďalší druh kalkulácie predstavuje zákazková metóda, ktorá je kombináciou priameho vyčíslenia nákladov a prirážkovej kalkulácie. Spôsob vyčíslenia nákladov na konkrétnu zákazku závisí od počtu realizovaných zákaziek.

Často sa stretávame aj so situáciou, keď je potrebné oceniť nielen dokončenú, ale aj nedokončenú výrobu. Tu možno použiť tri spôsoby:

- predbežnú kalkuláciu
- skutočné náklady
- údaje o objeme dokončených a nedokončených výkonoch transformujeme na údaje o ekvivalentných jednotkách.

„V združenej výrobe spočíva úloha kalkulačného systému v tom, ako rozdeliť spoločné náklady technologického charakteru.“¹⁸ V prípadoch, kedy je potrebné tieto náklady na viacero výrobkov, použijeme kalkuláciu rozpočítaním, kde je možné použiť viacero rozvrhových kľúčov (napr. podiel výrobku na hmotnosti, tržbách či obchodnej marži na celkovej produkcii). Taktiež je možné použiť aj kalkuláciu odpočítaním, najmä ak výsledkom produkcie sú okrem hlavného výrobku ďalšie menej významné výrobky, prípadne kombináciu oboch typov kalkulácií.

¹⁷ LANG, Helmut. *Manažerské účetnictví : teorie a praxe*. 1. vydání českého překladu. Praha : C. H. Beck, 2005. 216 s. ISBN 80-7179-419-8, s. 92

¹⁸ TUMPACH, M. *Manažerské a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 134

3. Formy kalkulácie

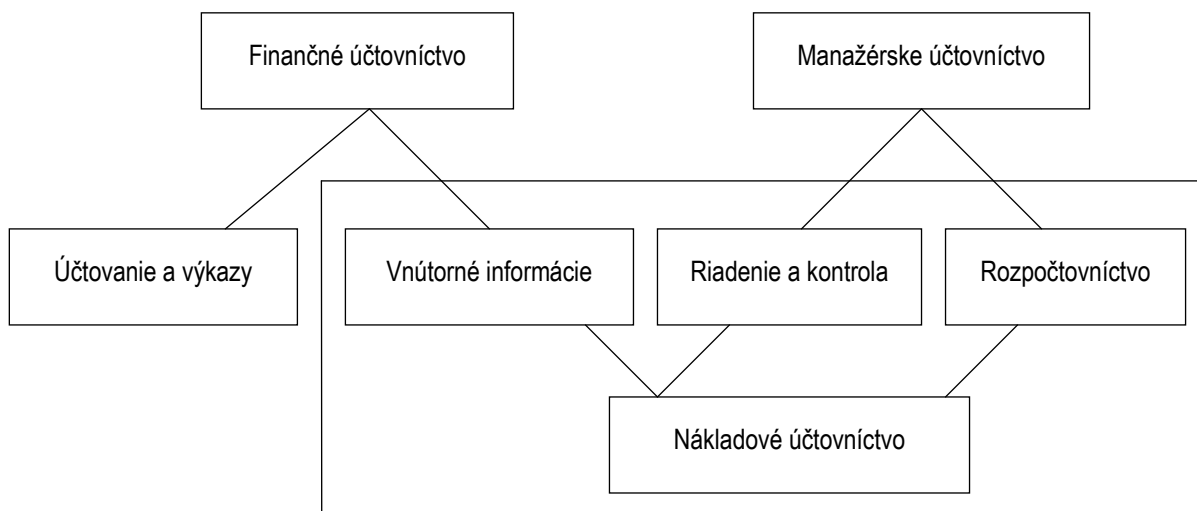
Vyjadrujú rôzny spôsob formalizovaného usporiadania výsledkov týchto výpočtov.

1.3 Vzájomné systémové väzby účtovného informačného systému a účtovnej závierky

Usporiadanie a obsah účtovnej závierky je v Slovenskej republike upravený rozsiahlou právnou úpravou. Účtovná závierka sa zostavuje za určité obdobie a predstavuje súhrnné informácie o priebehu hospodárskej činnosti, ktoré sú v priebehu účtovného obdobia zaznamenávané v účtovníctve. Je úzko prepojená s pojmom účtovný informačný systém a pre správne pochopenie významu účtovnej závierky a spôsobu jej zostavenia je nevyhnutné disponovať predstavou o ich vzájomných väzbách.

Väzby účtovného informačného systému sú znázornené nasledujúcou schémou.

Schéma č. 6: Vzťah manažérskeho, nákladového a finančného účtovníctva

Vo finančnom účtovníctve je primárnou formou sledovania nákladov druhové členenie, ktoré vyjadruje, aké ekonomické zdroje sa spotrebovali. Z tohto členenia je možné vyčítať najmä štruktúru nákladov, vychádza z potreby poskytnutia informácií o výške

nákladov pre finančné účtovníctvo ako aj o výške nákladov, ktoré ovplyvňujú výsledok hospodárenia podniku, tiež je možnosťou utajenie niektorých špecifických črt transformačného procesu podniku pred možnou konkurenciou.

Účtovníctvo ako súhrn vzájomne prepojených informácií o druhoch majetku a zdrojoch krytia majetku je vedené za predpokladu nepretržitej podnikateľskej činnosti. Potreba poznať výsledky hospodárenia a stav majetku a zdrojov krytia k určitému okamihu vedie k uzatváraniu účtovníctva a k zostavovaniu účtovnej závierky. S podnikom prichádza do styku celý rad rôznych subjektov – používateľov, ktorí pre svoje potreby využívajú informácie z účtovnej závierky.

„Účtovná závierka je účtovný záznam, ktorý obsahuje cieľavedome usporiadaný súbor (systém) informácií o účtovnej jednotke za účtovné obdobie.“¹⁹ Je štruktúrovanou prezentáciou skutočností, informácie v nej sa prezentujú podľa požiadaviek príslušných právnych noriem. Skutočnosť, že účtovná závierka tvorí jeden celok znamená, že posudzujeme všetky jej súčasti spolu. Každá súčasť obsahuje iný druh informácií. Súčasťami účtovnej závierky sú:

- súvaha,
- výkaz ziskov a strát,
- poznámky.

Súvaha sústreďuje vplyv všetkých transakcií a udalostí, ktoré v účtovnej jednotke vznikli v priebehu účtovného obdobia. Je koncentrovaným zdrojom informácií o finančnej situácii účtovnej jednotky. Výkaz ziskov a strát objasňuje, ako vznikol výsledok hospodárenia za účtovné obdobie. Súčasťou poznámok sú aj výkazy prehľad peňažných tokoch a prehľad zmien vlastného imania. Prehľad peňažných tokov vysvetľuje zmenu stavu peňažných prostriedkov na konci účtovného obdobia oproti stavu na začiatku účtovného obdobia.

K zostaveniu účtovnej závierky je potrebné vykonať celý rad uzávierkových prác. Mnohé údaje a informácie k vykonaniu týchto prác sú čerpané práve z nákladového účtovníctva.

¹⁹ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. *Analýza účtovnej závierky*, 479 s., Bratislava: Iura Edition, 2006. ISBN 80-8078-070-6, s. 22

Správne zistenie výsledku hospodárenia vyžaduje priradiť náklady a výnosy do obdobia, s ktorým vecne a časovo súvisia, a to:

- stanovením momentu realizácie
- zaúčtovaním vnútropodnikových výkonov, ktoré boli v bežnom období realizované, aj keď neboli predané, a to:
 - zaúčtovaním zmeny stavu nedokončených výrobkov, dokončených výrobkov či iných produktov podnikovej činnosti
 - aktivácie majetku vlastnej výroby
- časové rozlíšenie
- opravné položky
- rezervy.

Jedným z dôležitých okruhov, ktoré nákladové účtovníctvo sleduje, je nedokončená výroba, t.j. objem rozpracovanosti k určitému dátumu. Má v sebe určité množstvo spotrebovanej živej a zhmotnenej práce, keďže ide o súčasť majetku podniku, je potrebné ju na konci účtovného obdobia previesť do finančného účtovníctva, kde vo finančnom účtovníctve sa náklady prvotne sledujú v druhovom členení, hodnota nedokončenej výroby na prvý pohľad nie je zrejmá. Potrebujeme tieto údaje vyčíslieť pomocou nákladového účtovníctva.

Či už pri nedokončenej výrobe alebo celkovo je dôležité, aby sa zvolil správny spôsob vyčíslenia nákladov a použila sa najrelevantnejšia možnosť ich vyčíslenia. „Vyčíslenie vzniknutých nákladov závisí nielen od objemu toho, čo sa spotrebovalo, ale aj od ocenenia tejto spotreby,“²⁰ čo má vplyv na výsledok hospodárenia.

²⁰ TUMPACH, M. *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, 256 s., Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-168, 80-86764-47-8, s. 23

2 Cieľ a metodika práce

Bakalárska práca sa zameriava na problematiku nákladového účtovníctva. Hlavným cieľom záverečnej práce je *poukázať na význam nákladového účtovníctva ako súčasti účtovného informačného systému a jeho praktické využitie v konkrétnej účtovnej jednotke*. Vzhľadom k rozsiahlej oblasti, ktorú uvedená problematika zahŕňa, sme si na splnenie hlavného cieľa vymedzili nasledujúce čiastkové ciele, a to:

- charakterizovať účtovný informačný systém v konkrétnej účtovnej jednotke;
- aplikovať nadobudnuté teoretické poznatky o systéme kalkulácií a oceňovaní v konkrétnej účtovnej jednotke;
- zhodnotiť výstupy z účtovného informačného systému a posúdiť ich kvalitu.

Táto časť kapitoly je venovaná metodike práce a metódam skúmania, ktoré boli použité pri písaní záverečnej práce. Aplikáciou vybraných metód je možné splniť stanovený hlavný a čiastkové ciele.

Pri spracovávaní bakalárskej práce boli použité viaceré empirické a teoretické metódy ako sú metódy pozorovania, metódy abstrakcie, taktiež metódy analýzy a syntézy. Všeobecné poznatky o účtovnom informačnom systéme boli konfrontované s realitou v analyzovanej účtovnej jednotke. Podklady boli získané rozborom interných smerníc analyzovanej spoločnosti, ekonomickej a organizačnej štruktúry, rozborom výstupov z interného výkazníctva, z absolvovaných rozhovorov so zamestnancami predmetnej účtovnej jednotky.

Skúmaným objektom je spoločnosť BETA, spol. s r.o.. Ide o výrobnú spoločnosť, okrem výroby sa zaoberá aj veľkoobchodom. Práve na danej spoločnosti sú ilustrované teoretické poznatky. Údaje sú čiastočne modifikované.

3 Výsledky práce a diskusia

Spoločnosť BETA, spol. s r. o. (ďalej len spoločnosť) je pomerne novou spoločnosťou na trhu, bola založená v roku 2004. Na začiatku pôsobenia spoločnosti bol hlavným predmetom činnosti výroba kovových kancelárskych doplnkov, od roku 2006 sa výroba rozšírila o výrobu kovových stojanov a zásobníkov na prospekty. Okrem vlastných výrobkov sa venuje aj veľkoobchodu. Za obdobie svojej činnosti získala stabilné postavenie na domácom trhu, časť produkcie smeruje do zahraničia.

Rok 2010 bol pre spoločnosť úspešný, dosiahla vybrané ekonomické ukazovatele:

Tržby celkom	2 978 352 EUR
tržby za vlastné výrobky a služby	1 658 606 EUR
tržby za tovar	1 319 746 EUR
Účtovný zisk pred zdanením	116 754 EUR
Počet zamestnancov	28

3.1 Účtovný informačný systém spoločnosti

Finančné účtovníctvo je určené predovšetkým pre externých užívateľov, je jedným z hlavných zdrojov informácií v podniku. Je základom účtovníctva spoločnosti, využíva účtový rozvrh. Pri zostavovaní účtovného rozvrhu vychádzala účtovná jednotka z rámcovej účtovej osnovy pre podnikateľov. Využíva sa triedenie na účty syntetické a na účty analytické, kompletné číslo účtu je teda šesťmiestne. Je zostavený tak, aby bolo možné zaúčtovať všetky účtovné prípady a zostaviť riadnu účtovnú závierku. Účtovným obdobím je kalendárny rok.

Samotné spracovanie a obeh účtovných dokladov riadi interná účtovná smernica, kde sú presne stanovené pravidlá pre obeh a schvaľovanie dokladov, tak po vecnej ako aj formálnej stránke. Smernica presne vymedzuje osoby, ktoré doklady schvaľujú po vecnej stránke. Týmito osobami sú jednotliví vedúci pracovníci zodpovední za hospodárenie príslušných stredísk, ktorých sa účtovný prípad týka. Spracovaním účtovníctva spoločnosti, finančným aj nákladovým, je poverený ekonomický úsek.

Všetky účtovné záznamy obsahujú: dátum účtovného prípadu, číslo účtovného dokladu, druh účtovného pohybu, obsah záznamu – t. j. popis účtovnej operácie a sumu. Pri nákladových a výnosových účtoch je to aj nákladové stredisko. Všetky účtovné záznamy sa zachytia v účtovnom denníku. Na základe záznamov a informácií čerpaných z neho je možné zostavovať rôzne výstupy pre potreby finančného a daňového účtovníctva, je možné zostaviť riadnu účtovnú závierku, rôzne finančné analýzy a reporty ako za celý podnik, tak aj za jednotlivé strediská či výkony.

Nákladové účtovníctvo spoločnosti je orientované zodpovednostne, tzn. že za každý vzniknutý náklad v spoločnosti niekto zodpovedá. Každá nákladová položka, ktorá je v spoločnosti zaúčtovaná, je súčasne priradená niektorému zodpovednostnému stredisku, ktoré tento náklad vyvolalo. Realizované výnosy sú tiež priradené príslušnému stredisku. Jedným zo strategických cieľov spoločnosti je znižovanie nákladov, preto je ich sledovaniu venovaná zvýšená pozornosť. Avšak čiastočne je nákladové účtovníctvo spoločnosti zamerané aj na výkony.

Spôsob vedenia nákladového účtovníctva prebieha formou jednookruhovej účtovnej sústavy, s využitím analytických účtov tvorených v rámci syntetických účtov 599 a 699.

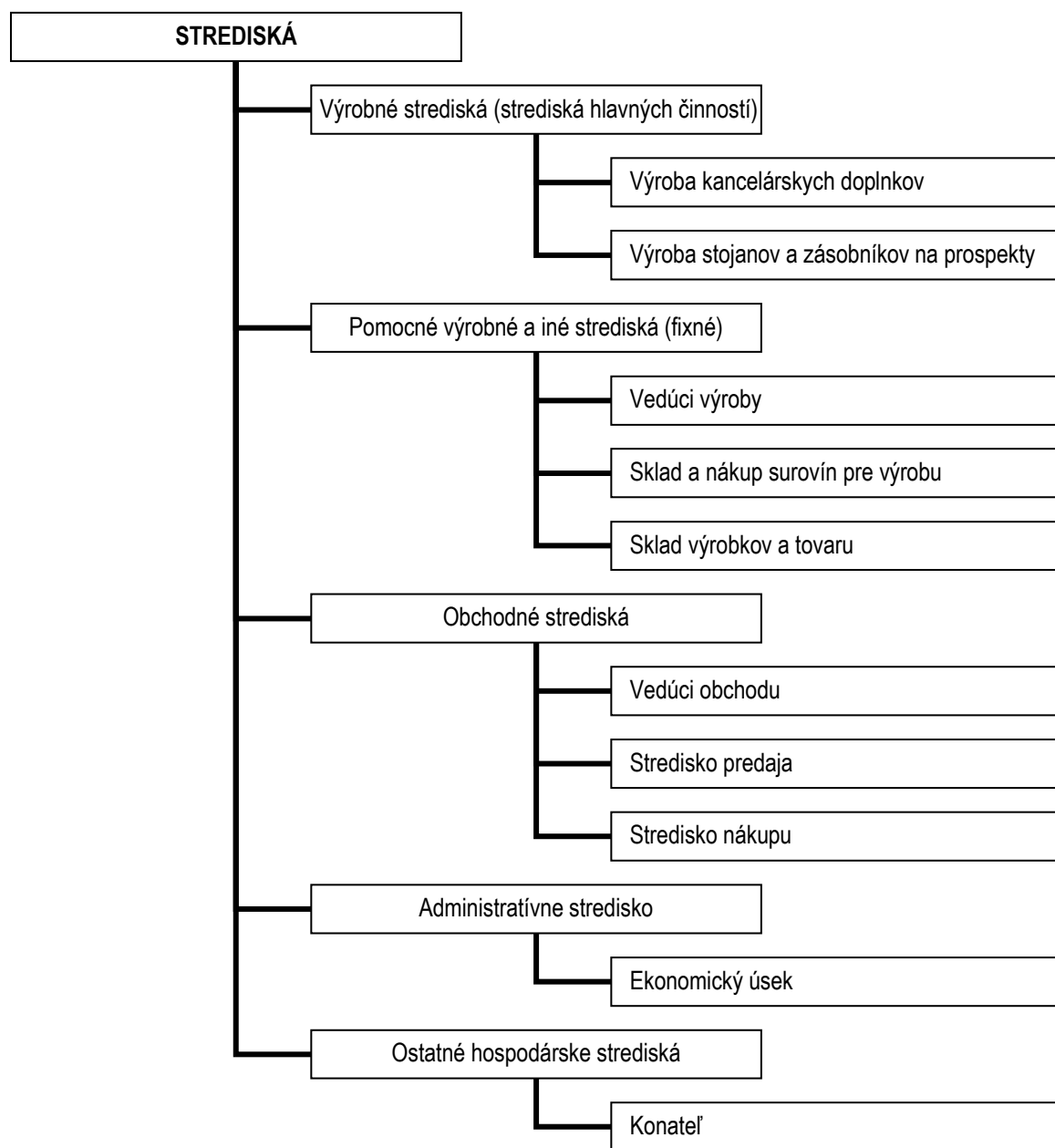
Pre spracovávanie a uchovávanie informácií sú v účtovnej jednotke používané viaceré softvérové aplikácie, základ tvorí informačný systém QI. V spoločnosti existuje snaha o kompatibilitu všetkých podnikových výstupov – či už z účtovníctva, procesu výroby, skladu, plánovania a rozpočtovníctva, reportingu, predaja, logistiky. Napriek tomu, že jednotlivé aplikácie pracujú oddelene, jednotné číselníky a štruktúra nákladových stredísk, databázy (dodávateľia, odberatelia) a účtovný rozvrh umožňujú bezproblémové prenosy údajov medzi jednotlivými aplikáciami informačného systému, poprípade jednoduchý export údajov.

Organizačná štruktúra spoločnosti je viacúrovňová, najvyššiu úroveň tvorí konateľ, ďalej jeho priamy podriadení – vedúci výroby, obchodu a ekonomického úseku. Najrozsiahlším úsekom je výrobný úsek.

Ekonomická štruktúra spoločnosti vychádza z jej organizačnej štruktúry, avšak z dôvodu požiadavky majiteľa na detailné sledovanie nákladov a výnosov je oveľa

podrobnejšia. Osoby zodpovedné za jednotlivé strediská sú hmotne zainteresované na plnení rozpočtu strediska, zároveň sú však kompetentní rozhodovať o nákladoch a výnosoch strediska. Vo všetkých zodpovednostných strediskách sú podrobne sledované nielen náklady, ale aj výnosy.

Schéma č. 7: Štruktúra zodpovednostných stredísk

3.2 Využitie nástrojov nákladového účtovníctva v konkrétnej spoločnosti

3.2.1 Kalkulácie

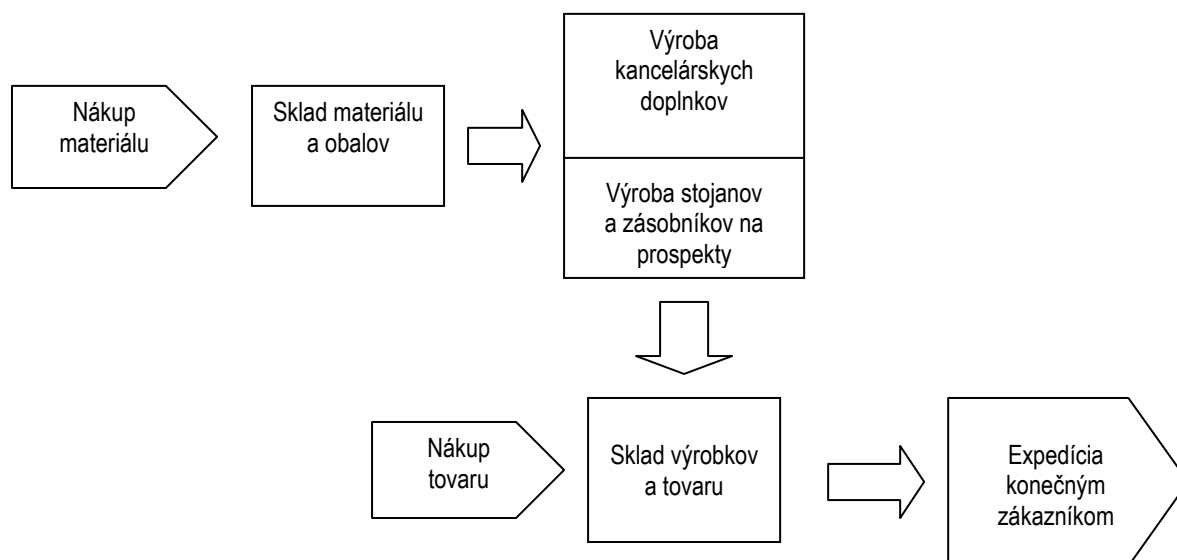
Pre správne pochopenie systému kalkulácií ako nástroja nákladového účtovníctva v účtovnej jednotke je potrebné priblížiť proces výroby a zásobovania. Výrobný proces účtovnej jednotky pozostáva z dvoch hlavných činností. Podľa týchto činností sú definované výrobné strediská - výroba kancelárskych doplnkov a výroba stojanov a zásobníkov na prospekty.

Výrobný proces účtovnej jednotky je možné rozdeliť do viacerých fáz. Vstupným materiálom sú rôzne kovové tyče, trubky rôznych priemerov a profilov, plechy a mriežky, najmä kovové, spojovací materiál a iné. Samotný výrobný proces tvoria štyri výrobné fázy: 1. spájanie, 2. striekanie, 3. kompletizovanie, 4. balenie. Výrobné fázy na seba bezprostredne nadväzujú. Výrobné kapacity sú obmedzené. Organizácia prebieha spôsobom, že majster výroby na základe pokynu vedúceho výroby zadá výrobný príkaz na výrobu požadovanej výrobnej dávky. Tento príkaz obsahuje počet požadovaných kusov, postup a iné požiadavky, tiež obsahuje dátum, predpokladaný čas výroby, požadované množstvo, popis komponentov potrebných na výrobu, ale aj informáciu o technologických stratách. Práve výrobný príkaz je základným dokladom pre evidenciu a oceňovanie zásob v účtovnej jednotke, najmä čo sa týka nedokončenej výroby. Pre aplikáciu poznatkov o systéme kalkulácií a oceňovania použijeme ako príklad výrobný proces stojanov a zásobníkov na prospekty.

Každá fáza výroby má v podnikovom softvéri svoj samostatný evidenčný sklad so skladovými kartami materiálu, polotovarov, hotových výrobkov. Prakticky to vyzerá tak, že každé ukončenie jednej fázy a postúpenie do ďalšej sa zachytí vo výrobnom príkaze, čo poskytuje informácie o rozpracovanosti výroby. Medzi týmito skladmi sa vystavujú príjemky a výdajky materiálu pre výrobu. Obsahuje aj údaje rozpracovanej produkcie. Skladové príjemky a výdajky sa na jednotlivých skladoch generujú na základe údajov prenesených z výrobného príkazu. Finálny výrobok sa prijme na sklad materiálu a výrobkov evidenčne aj fyzicky.

Proces toku zásob v účtovnej jednotke zobrazuje nasledujúca schéma.

Schéma č. 8: Proces toku zásob v spoločnosti

Oceňovanie zásob

Účtovná jednotka účtuje o zásobách spôsobom A. Zásoby sú evidované na skladových kartách samostatne za každý sklad. Sú oceňované nasledovne:

- nakupované zásoby: kľavým váženým aritmetickým priemerom obstarávacích cien zásob;
- vlastné výrobky a nedokončená výroba: vlastnými nákladmi na úrovni kalkulovaných plných výrobných nákladov.

Vážený aritmetický priemer sa prepočítava automaticky softwarom pri každom pohybe na sklade. Do obstarávacej ceny zahrňuje spoločnosť náklady na obstaranie, t.j. fakturovaná cena od dodávateľov a náklady na obstaranie (napr. prepravné). Fakturovaná cena aj náklady na obstaranie sú vyčíslené priamo na príjemke, kde sa rozpočítajú na jednotlivé položky.

Oceňovanie vlastných výrobkov a nedokončenej výroby

Ocenenie vlastnými nákladmi predstavuje ocenenie na úrovni kalkulovaných plných výrobných nákladov, čo môžeme nazvať aj pojmom výrobná cena.

Výrobnú cenu tvorí:

- priamy materiál na kalkulačnú jednotku;
- priame mzdy na kalkulačnú jednotku vrátane odvodov;
- ostatné priame náklady na kalkulačnú jednotku (elektrická energia, tepelná energia, voda);
- + kalkulačná prirážka výrobného režie, ktorá je stanovená pevnou sadzbou na konkrétne výrobky.

Keďže ceny priameho materiálu ako aj ostatné priame náklady sú pohyblivé, s každou vyrobenou dávkou sa mení aj výrobná cena vyrobených výrobkov a nedokončenej výroby. Pri evidencii, prepočte a často krát spätného či oneskoreného zaznamenávania údajov pre výpočet výrobných cien a oceňovanie nedokončenej výroby účtovná jednotka využíva špecializovaný software, ktorý toto umožňuje.

Výrobné príkazy obsahujú všetky informácie potrebné k oceneniu jednotlivých výrobných dávok a tým k správne a neskreslenému oceňovaniu nedokončenej výroby a vlastných výrobkov. Na základe spotrebovaného množstva a ceny uvedenej na výrobnom príkaze software vypočíta sumu priamych nákladov, keďže obsahuje aj údaje o časovej dĺžke výroby v tej ktorej fáze výroby, je možné vyčíslieť a priradiť aj cenu energií. K priamym nákladom sa pripočítajú aj priame mzdy.

Ako posledná sa do ceny započíta kalkulačná prirážka výrobného režie. Kalkulačná prirážka výrobného režie je stanovená dvakrát ročne na základe rozpočtovaných nepriamych nákladov a predpokladanej produkcie.

Na základe týchto všetkých údajov sa vypočíta celková výrobná cena vyrobenej dávky a následne výrobná cena za kalkulačnú jednotku – konkrétny výrobok. Na základe výrobného príkazu, ktorý je podkladom pre vytvorenie skladovej príjemky a zároveň výdajky, sú v ktorejkoľvek fáze výrobného procesu známe náklady vynaložené na výrobu. Keďže výrobný proces v účtovnej jednotke prechádza štyrmi fázami, opísaný

postup sa vždy zopakuje štyrikrát. Pomocou informačného prepojenia celého výrobného procesu sa akákoľvek dodatočná zmena (napr. prepočet energií po obdržaní faktúry a prepočte na jednotlivé strediská) premietne v opätovnom prepočte až do konečnej výrobnéj ceny výrobku.

Na konci obdobia sa následne pristúpi ku kompletnému prepočtu všetkých výrobných príkazov a súvisiacich skladových príjmiiek a výdajok a po vykonaní ďalších kontrol ku skladovej závierke. Pohyby na skladových kartách sa automaticky zaúčtujú do účtovného denníka za uvedené obdobie. Výsledkom sú individuálne ocenené výrobky za každú výrobnú dávku a výrobnú fázu, ktoré software umožňuje zobrazit'.

Kalkulácie prirážok výrobnéj réžie

V systéme oceňovania vlastných výrobkov a nedokončenej výroby v účtovnej jednotke sa medzi položkami, ktoré tvoria výrobnú cenu, nachádza kalkulačná prirážka výrobnéj réžie. Je stanovená pevnou sadzbou na jednotku produkcie na konkrétnu fázu výrobného procesu. Všetky kalkulačné prirážky výrobnéj réžie v účtovnej jednotke sa skladajú z dvoch častí:

1.časť: Je vypočítaná na základe všetkých rozpočítavaných nepriamych nákladov v konkrétnej fáze výroby. Výška je stanovená pomocou koeficientu zodpovedajúcemu podielu nepriamych nákladov priradených konkrétnej fáze. Do týchto nákladov sú zahrnuté odpisy, náklady na údržbu a opravu technológií, poistenie, časť mzdy pracovníkov výroby (tá časť, ktorá sa neodvíja od množstva vyrobenej produkcie – napr. čerpanie dovolení), ostatné náklady súvisiace s prevádzkou priestorov v ktorých uvedené fázy prebiehajú. Celkové rozpočtované nepriame náklady vychádzajú zo skutočných nákladov predchádzajúceho obdobia a zodpovedajú schválenému rozpočtu daného strediska.

2.časť: Vypočítava sa ako podiel rozpočtovaných nákladov súvisiacich s výrobou (vedenie výroby, nákup a skladovanie materiálu pre výrobu) vydelený celkovou rozpočtovanou produkciou celej spoločnosti a vynásobený plánovanou produkciou čiastkovej výroby pre rozpočtované obdobie.

Spočítaním týchto dvoch častí vznikne plánovaná kalkulačná prirážka výrobnéj réžie. Používa sa na výpočet výrobných cien výrobkov a predstavuje podiel výrobnéj réžie na kalkulačnú jednotku. Keďže výrobný proces je zložený zo štyroch fáz, kalkulačná prirážka sa skladá zvyčajne zo štyroch hodnôt.

Kalkulačný vzorec

Kalkulačný vzorec v účtovnej jednotke zostavuje zvyčajne vedúci obchodu, v ojedinelých prípadoch konateľ. Slúži k zostaveniu kalkulácie predajnej ceny, či už nového výrobku alebo pri individuálnej cenovej ponuke.

Kalkulačný vzorec v účtovnej jednotke tvoria nasledovné položky:

1. Priamy materiál na kalkulačnú jednotku (+)
2. Priame mzdy na kalkulačnú jednotku, vrátane SP, ZP (+)
3. Ostatné priame náklady na kalkulačnú jednotku (+)
4. Kalkulačná prirážka výrobnéj réžie (+)

Vlastné náklady výroby

5. Správna réžia v % (+)
6. Odbytová réžia (+)
7. Kalkulovaný zisk

= Predajná cena

V závislosti od skutočnosti, či ide o nový výrobok v ponuke, kde nie je účtovnej jednotke známa výška nákladov alebo či sa jedná o starší produkt, kde tieto náklady poznáme z už realizovanej výroby a vieme ich pomerne presne stanoviť, zvolí účtovná jednotka druh kalkulácií – predbežnú alebo výslednú. Najčastejšie však prichádza ku kombinácii týchto kalkulácií. Kvalitnému spracovaniu kalkuláciám predajnej ceny je v účtovnej jednotke pripisovaná značná dôležitosť, keďže na jej základe je stanovená predajná cena. Ak by prišlo k výraznejším odchýlkam v kalkulácií predajnej ceny, na základe ktorých by sa následne stanovila predajná cena (nízka alebo vysoká), mohlo by to mať dopad na podnikové výkony a v neposlednom rade aj na výsledok hospodárenia.

3.2.2 *Ďalšie nástroje nákladového účtovníctva využívané v spoločnosti*

Vnútropodnikové ceny

V účtovnej jednotke sú všetky náklady v rámci zodpovednostne vedeného nákladového účtovníctva priradené stredisku, kde vznikli. V spoločnosti existuje snaha nielen o priradenie nákladov miestu vzniku, ale aj stredisku, ktoré za vznik nákladov zodpovedá. Na tento účel používa účtovná jednotka ďalší významný nástroj nákladového účtovníctva - vnútropodnikové ceny.

Na oceňovanie vlastnej výroby používa popri výrobnnej cene, ktorá slúži ako podklad pre sledovanie hodnoty zásob a účtovania zmeny stavu zásob pre účely finančného účtovníctva a k sledovaniu dosahovaných marží jednotlivých výrobkov vnútropodnikové ceny zásob vlastnej výroby. Jej kalkulácia sa stanovuje na základe priemernej výrobnnej ceny výrobku a vopred stanovenej percentuálnej prirážky správnej réžie s platnosťou tri mesiace. Vnútropodniková cena zásob vlastnej výroby je zložená z výrobnnej ceny výrobku a percentuálnej prirážky, ktorá zahŕňa podiel správnej réžie. Za túto cenu nakupuje stredisko predaja a stáva sa jeho nákladom. Pri predaji výrobkov vznikne stredisku obchodu marža, ktorá sa vyčíslí ako rozdiel tržby a tohto nákladu – predajnej ceny výrobného strediska. Marža slúži na pokrytie nákladov strediska predaja a prípadne k vytvoreniu zisku. Výsledok hospodárenia strediska predaja je podkladom k odmeňovaniu zamestnancov tohto strediska, ako aj podkladom k odmeňovaniu obchodných zástupcov. Takto nastavený systém odmeňovania zamestnancov obchodu vedie okrem bežnej snahy dosiahnuť čo najvyšší obrat aj k pozitívnej motivácii pracovníkov predávať sortiment s vyššou maržou, ako aj znižovať náklady spojené s predajom.

Na oceňovanie služieb v podniku používa účtovná jednotka vnútropodnikovú cenu služieb. Kalkulácia je stanovená na základe skutočných nákladov predchádzajúceho účtovného obdobia. V rámci účtovnej jednotky sú preúčtované nasledovné služby:

- Služby ekonomického úseku, ako je napr. vedenie účtovníctva;
- Správa a údržba informačného systému, informačných technológií a výpočtovej techniky;
- Náklady na skladovanie, manipuláciu so zásobami a výrobkami

- Náklady ostatných hospodárskych stredísk (napr. hospodárskeho strediska „konateľ“);
- Iné náklady v rámci účtovnej jednotky (napr. použitie služobného vozidla zaradeného na iné hospodárske stredisko a pod.).

Rozpočtovníctvo

Dôležitým nástrojom nákladového účtovníctva, ktorý účtovná jednotka využíva, je plánovanie a rozpočtovníctvo. Dlhodobé rozpočty sa zostavujú v období 3-4 rokov v súlade so strategickým plánom spoločnosti. Pripravujú sa vo formáte výkazov finančného účtovníctva – súvahy, výkazu ziskov a strát a prehľadu o peňažných tokoch doplnené o predajný plán – plán tržieb a o investičný rozpočet. Za ich zostavenie je zodpovedný konateľ v súčinnosti s vedúcim ekonomického úseku.

Zo strategického rozpočtu vychádzajú krátkodobé rozpočty, ktoré sú zostavované na obdobie kalendárneho roka s presnosťou na mesiace. Sú rozpracované detailne po úrovni jednotlivých stredísk. Na zostavení sa podieľajú okrem konateľa aj ostatní vedúci jednotlivých úsekov.

Na plnení rozpočtov sú hmotne zainteresovaní jednotliví vedúci úsekov, pretože plnenie rozpočtov má väzbu na odmeňovanie. Rozpočet je zostavovaný za podpory softvéru.

Rozpočet pozostáva z viacerých čiastkových rozpočtov:

- Výrobný rozpočet;
- Marketingový rozpočet;
- Režijné rozpočty;
- Investičný rozpočet;

Za kompletizáciu rozpočtu je zodpovedný konateľ, ktorý ho predkladá majiteľovi na schválenie.

Reporting

V účtovnej jednotke je poverené spracovaním tejto oblasti predovšetkým ekonomický úsek. Je vypracovávané v kontexte zodpovednostného riadenia nákladov a výnosov,

uskutočňuje sa prakticky v celej spoločnosti. Po vykonaní mesačnej účtovnej závierky vypracuje finančné oddelenie viaceré reporty – väčšinou výstupy z podnikového softvéru, ktoré slúžia konateľovi a vedúcim ako informačná podpora pre ich rozhodnutia. Zostavené reporty sú následne porovnávané s rozpočtom. Sú prediskutované a zdôvodnené výsledky aj odchýlky od rozpočtu. Uvedené reporty predstavujú vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov hospodárenia za podnik aj strediská, porovnanie s rozpočtom, avšak sú využívané aj pre operatívne každodenné rozhodovanie a riadenie.

Na štvrťročnej báze sa zostavujú reporty:

- súvaha
- výkaz o prehľade peňažných tokov
- prehľad realizovaných investícií

Na mesačnej báze sa zostavujú nasledovné reporty:

- výkaz ziskov a strát v druhovom členení
- prehľady o hospodárení jednotlivých stredísk, o dosiahnutých tržbách, maržách
- reporty s prehľadom doby obratu zásob
- reporty tržieb podľa odberateľov a druhu sortimentu

Spoločnosť má fungujúci systém reportingu, ktorý poskytuje jednotlivých užívateľom na všetkých podnikových úrovniach potrebné informácie. Poskytované informácie sú včasné, spoľahlivé a kvalitné.

3.3 Navrhované zmeny a odporúčania

Medzi všetkými útvarmi organizačnej štruktúry spoločnosti funguje úzka spolupráca, najmä za pomoci dobre nastaveného a fungujúceho informačného systému spoločnosti. Poskytuje užívateľom na všetkých podnikových úrovniach potrebné informácie. Poskytované informácie sú včasné, spoľahlivé a kvalitné. K tomu prispieva i vysoká miera disciplinovanosti pri ich zostavovaní, ktorú ovplyvňuje väzba na odmeňovanie zainteresovaných pracovníkov na dodržiavaní predpísaných postupov a metód pri spracovávaní a zadávaní údajov, ako aj pri plnení termínov.

Rozhodovacie právomoci sú rozdelené na všetky stupne vedenia – od vrcholového cez operatívne, na každom stupni majú jednotliví pracovníci zodpovednosť, ale aj kompetencie. Rozdelené právomoci a zodpovednosť vedúcich pracovníkov sú jednoznačne stanovené, vyplývajú už z názvu funkcií. Jednotliví vedúci sú podľa svojho zaradenia poverení plnením úloh, dodržiavaním plánu a rozpočtu, majú kompetencie pri vzniku nákladov.

Sledovanie nákladov a výnosov na úrovni stredísk má význam predovšetkým pre zistenie hospodárnosti jednotlivých stredísk ako aj sledovanie na úrovni výkonov pre spracovanie výrobných kalkulácií.

V oblasti nákladov prichádza ku skresleniu minimálne, nakoľko celý spôsob a metódy evidencie a vyčíslenia nákladov sú prepracované do najmenších detailov. Materiál, suroviny a nedokončená výroba sa evidujú prakticky v okamihu skutočnej spotreby. Väčšina nákladových položiek je zachytená v účtovníctve v okamihu zaúčtovania došlých faktúr, ktoré sa účtujú po ich vecnej a formálnej kontrole. Tieto náklady sú však spätne rozpočítané a zahrnuté do jednotlivých výkonov. V oblasti kalkulácií by sme vzhľadom k uvedenému nepristúpili k výrazným zmenám.

Aj napriek vyššie uvedeným konštatovaniam o dobre fungujúcom účtovnom informačnom systéme spoločnosti a dobre nastavenému spôsobu kalkulácií, by sme si na základe vykonanej analýzy jednotlivých výstupov z informačného systému spoločnosti, postupov a spôsobu zadávania a spracovávania údajov a tvorbe kalkulácií

navrhli nasledovnú zmenu. Ide o vytvorení nového reportu, ktorý bude slúžiť na sledovanie ziskovosti jednotlivých zákazníkov. Napriek tomu, že spoločnosť používa rôzne reporty, nezaoberá dosahovanými maržami za jednotlivých zákazníkov. Uvedený report by mal význam najmä u tej časti odberateľov, ktorí sa špecifikujú iba na jeden či málo druhov výrobkov. Môže to znamenať, že existuje skupina zákazníkov, ktorí spoločnosti neprinášajú žiadny alebo len minimálny zisk. Mohlo by sa to týkať napr. zákazníkov, ktorí odoberajú pomerne vysoké objemy, ale hlavne sortiment s nízkou maržou.

Záver

Keďže o zložitosti podnikateľského prostredia nie je pochyb, núti riadenie podniku neustále sa prispôsobovať. Pre riadenie je veľmi dôležitý fungujúci informačný podnikový systém. Jeho obsah je tvorený aktuálnymi podmienkami a potrebami vedenia podniku. Jednou z cenných informácií pre riadiacich pracovníkov, ktorú informačný systém prináša, je tá, ktorá informuje o výkonnosti podniku. Túto úlohu spĺňa v podniku účtovný informačný systém. Základ tvorí finančné účtovníctvo. Dôležitým je tu legislatívny rámec, na základe ktorého jeho vedenie zodpovedá určitým pravidlám, ktoré garantujú externým používateľom úplnosť vykazovania účtovných informácií. Tu často vzniká problém, pretože nie vždy spoločné požiadavky externých užívateľov korešpondujú s požiadavkami riadiacich pracovníkov – interných užívateľov.

Práve preto je potrebné opierať sa aj o poznatky spracovávané v rámci druhej súčasti systému účtovníctva, ktorou je manažérske účtovníctvo. Akceptuje širší záber, zahŕňajúci vývoj riadenia účtovníctva a nákladov. Jeho súčasťou je aj tzv. nákladové účtovníctvo. Informácie z neho sú merítkom prínosov konkrétneho výkonu, útvaru či procesu voči celopodnikovým výsledkom. Nákladové účtovníctvo tvorí kalkulačný systém, rozpočtovníctvo a vnútropodnikové účtovníctvo.

Práve nákladovému účtovníctvu sa venujeme v bakalárskej práci. Za hlavný cieľ sme si stanovili poukázať na význam nákladového účtovníctva ako súčasti účtovného informačného systému a jeho praktické využitie v konkrétnej účtovnej jednotke. Vymedzili sme si čiastkové ciele, a to charakterizovať účtovný informačný systém v konkrétnej účtovnej jednotke, aplikovať nadobudnuté teoretické poznatky o systéme kalkulácií a oceňovaní v konkrétnej účtovnej jednotke a zhodnotiť získané výstupy z účtovného informačného systému a posúdiť ich kvalitu.

V teoretickej časti bakalárskej práce sme popísali účtovný informačný systém. Venovali sme sa účtovaniu, evidencii a vykazovaniu nákladov v nákladovom účtovníctve, popisujeme jeho nástroje. Bližšie sme sa zaoberali oblasťou kalkulácií.

Predstavenú teóriu sme využili v praktickej časti. V tejto časti sme charakterizovali účtovný informačný systém konkrétnej účtovnej jednotky. Objasnili sme spôsob spracovania nákladového účtovníctva v účtovnej jednotke. Sústredili sme sa na nástroje nákladového účtovníctva, predovšetkým kalkulácie. Rozoberali sme sa tiež využitím a významom vnútropodnikových cien v účtovnej jednotke. Pozornosť sme venovali aj rozpočtovníctvu. V závere praktickej časti sme zhodnotili úroveň a kvalitu informácií, ktoré poskytuje spoločnosti nákladové účtovníctvo prostredníctvom reportingu.

Môžeme konštatovať, že účtovná jednotka mala dobre prepracovaný systém nákladového účtovníctva. Celý účtovný informačný systém podniku je premyslený v mnohých detailoch. Zvláštnosťou bolo, že podnik, hoci nie je veľký, spĺňa všetky aspekty pre dobrý vnútropodnikový systém, ktorý by sme možno očakávali u veľkých spoločností. Jednotlivé podnikové operácie boli prepracované a premyslené skutočne do detailov. V oblasti kalkulácií prichádzalo k odchýlkam minimálne, nakoľko celý spôsob a metódy evidencie, oceňovania a kalkulácií boli prepracované do detailov. Účtovný informačný systém spoločnosti poskytuje potrebné informácie, výstupy získané z neho sú presné a včasné. V súčasnosti je spoločnosť na trhu úspešná, k čomu značnou mierou prispievajú opísané skutočnosti. Napriek tomuto konštatovaniu boli účtovnej jednotke navrhnuté odporúčania, ktoré boli prezentované konateľovi spoločnosti.

Zoznam použitej literatúry

Monografie

- [1] HRADECKÝ, M. – KRÁL, B. 1995. *Řízení režijních nákladů*. Praha : Prospektrum, 1995. 104 s. ISBN 80-7175-025-5.
- [2] KRÁL, B. 1997. *Nákladové a manažerské účetnictví*. Praha : Prospektrum, 1997. 407 s. ISBN 80-7175-060-3.
- [3] LANČA, J. – SEDLÁČEK, J. 2005. *Manažerské účetnictví*. Brno : Masarykova univerzita, ESF, 2005. 186 s. ISBN 80-210-3643-5.
- [4] LANG, H. 2005. *Manažerské účetnictví : teorie a praxe*. Praha : C. H.Beck, 2005. 216 s. ISBN 80-7179-419-8
- [5] MÁZIKOVÁ, K. - BOUŠKOVÁ, D. - MATEÁŠOVÁ, M. 2009. *Účtovníctvo A : učebný text*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 198 s. ISBN 998-80-8078-294-8.
- [6] ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Iura Edition, 2006. 479 s. ISBN 80-8078-070-6.
- [7] TUMPACH, M. 2008 *Manažérske a nákladové účtovníctvo*, Bratislava : Iura Edition, 2008. 256 s. ISBN 978-80-8078-168-2.

Články v elektronických časopisoch a iné príspevky

- [1] BESTVINOVÁ, V. 2005. MTF STU Bratislava : *Internetový časopis* [online]. 2005. Dostupné na internete:
http://www.mtf.stuba.sk/docs//internetovy_casopis/2005/5/bestvinova.pdf